

JULKINEN

PORNAISTEN KUNNAN VALMIUSSUUNNITELMA

23.5.2023

SISÄLLYSLUETTELO

1. VARAUTUMISEN JA VALMIUSSUUNNITTELUN TARKOITUS JA PERUSTEET..	2
1.1 Varautumisen ja valmiussuunnittelun päämäärä ja johtamisen perusajatus	2
1.2 Säädöspäätös ja viranomaisohje	3
1.3 Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaiset uhkamallit	4
1.4 Valmiussuunnittelun vastuut ja koordinointi Pornaisten kunnassa	8
2. KUNNAN VALMIUSSUUNNITELMIEN RAKENNE	9
3. TOIMINTA ERI TURVALLISUUSTILANTEISSA	12
3.1. Normaalioloissa varaudutaan	12
3.2. Häiriötilanteissa toimitaan ja valmiutta kohotetaan	13
3.3. Poikkeusoloissa valmiutta ylläpidetään ja torjutaan uhkat	13
4. TOIMIALOJEN VARAUTUMINEN	13
4.1 Henkilöstösijoitukset ja varaukset	13
4.2. Materiaalihankinnat	14
4.3. Valmiussuunnitelmat ja valmistelut	14
4.4. Omatoiminen varautuminen ja omatoiminen väestönsuojelu	14
4.5. Väestönsuojelumateriaali	15
5. VIESTINTÄ JA JOHTAMINEN	15
6. YHTEISTOIMINTAVIRANOMAISET JA –TAHOT	18
7. KRIISIBUDJETTI	18
8. SUUNNITELMAN KEHITTÄMINEN JA YLLÄPITO JA KOULUTUS	19
8.1 Valmiussuunnitelmien säilyttäminen ja käytettävyys	19
8.2 Päivitys ja tarkistaminen	19
8.3. Koulutus	19
LIITTEET	19
Liitteet 1-6	

PORNAISTEN KUNNAN VALMIUSSUUNNITELMA

1 VARAUTUMISEN JA VALMIUSSUUNNITTELUN TARKOITUS JA PERUSTEET

1.1 Varautumisen ja valmiussuunnittelun päämäärä ja johtamisen perusajatus

Varautumisen perustana ovat:

- Valmiuslaki 1552/2011
- Pelastuslaki 379/2011
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (Valtioneuvoston periaatepäätös 2.11.2017)

Varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoitteena on saavuttaa sellainen toimintavalmius ja kyky hoitaa tehtäviään, että kuntalaisten elintärkeät palvelut turvataan kaikissa turvallisuustilanteissa (normaaliolot, häiriötilanteet ja poikkeusolot). Valmiuslain (1552/2011) 12§ velvoittaa viranomaiset varautumaan muun muassa valmiussuunnittelun avulla. Tämän tarkoituksena on etukäteisvalmisteluin varmistaa (tässä yhteydessä kunnan) tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa sekä mahdollisimman sujuva palaaminen normaalioloihin. Turvallisuuden hallinnan integroiminen organisaatioon normaaliin toimintakulttuuriin varmistaa, että siitä tulee myös osa hyvää hallintotapaa.

Kunnanjohtaja päättää erityistilanteissa ja poikkeusoloissa tapahtuvaa johtamista varten muodostettavan johtokeskuksen johtoryhmän kokoonpanosta. Siihen nimetään keskeiset kunnan hallinnon toimialajohtajat laajennettuna joidenkin toimintojen asiantuntijoilla. Tämä johtoryhmä vastaa viime kädessä toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien yhteensovittamisesta. Johtamisjärjestelmän kehittämisellä ja johtamiskoulutuksella luodaan edellytykset elintärkeiden toimintojen johtamiselle ja tehokkaille väestönsuojelutoimenpiteille.

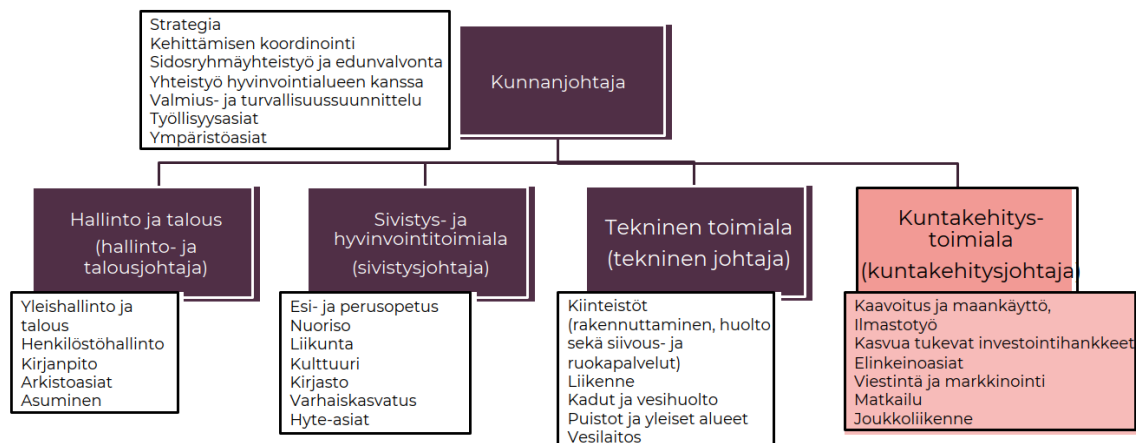
Kunnan johtokeskuksen johtoryhmän tavoitteena on välittömän johtamisvalmiuden saavuttaminen johtokeskuksesta vakavasta kuntalaisten peruspalvelu- ja uhkaavasta häiriötilanteesta alkaen. Sellainen voi aiheutua esimerkiksi luonnonkatastrofista, epidemiasta, sähkökatkosta, kunnallistekniikan häiriöstä, raakaveden saastumisesta tai suuronnettomuuksista ja niihin liittyvästä evakuoinnista. Kaikkein vakavimmat uhat peruspalvelujen osalta liittyvät sotilaallisen voiman käyttöön.

Kunnan valmiussuunnitelma sisältää valmiussuunnitelman rungon ja eri toimialojen suunnitelmat. Kukin toimiala vastaa oman alansa valmiussuunnittelusta ja muista etukäteisvalmisteluista lainsäädännön, oman hallinnonalansa ohjeiden ja kunnanhallituksen määräysten mukaisesti. Valmiussuunnitelmien rungossa kuvataan uhkien vaikutukset ja suunnitellaan, miten elintärkeät toiminnot turvataan sekä miten väestönsuojelun toimintavalmius saavutetaan. Toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat on pidettävä ajan tasalla – tämä varmistetaan vuosittain.

Kunnan johtokeskuksen johtoryhmä kokoontuu normaalioloissa 1-2 kertaa vuodessa ja toteaa valmiussuunnittelun tilanteen sekä tekee tarvittavat päätökset päivitysten osalta.

Uusi viranhaltijaorganisaatio

Kuva 1. Kunnan organisaatiokaavio

1.2 Säädösperusta ja viranomaisohjaus

Kunnan valmiussuunnittelun taustalla on Valtioneuvoston periaatepäätös Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta (PLM/2017/58). Sen mukaan yhteiskunnan elintärkeitä toiminnoiksi on määritelty mm. sisäinen turvallisuus, talouden ja infrastruktuurin toimivuus, väestön toimintakyky ja palvelut sekä henkinen kriisinkestävyys. Kunnan yleisen valmiussuunnitelman ja siihen liittyvien eri toimialojen valmiussuunnitelmien tarkoituksena on ohjata kunnan toimintaa siten, että edellä mainittu yhteiskunnan turvallisuusstrategian tavoitteet täytetään. Käytännössä tämä tarkoittaa vaatimusta siitä, että palvelutuotanto kyetään kaikissa olosuhteissa turvaamaan mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, että kunnan elintärkeiden toimintojen ylläpito eri turvallisuustilanteissa kyetään turvaamaan.

Valmiussuunnittelun ja varautumisen perustana on normaaliolojen organisaatio- ja johtamisjärjestelmät, joita kulloisenkin tilanteen ja säädösten edellyttämällä tavalla laajennetaan tai supistetaan. Valmiussuunnittelun lähtökohtana on että, kunnat ja kuntayhtymien eri toimialoista vastaavat virastot ja laitokset ovat tehtäväalueensa, keskinäisen työnjakonsa ja kuntia koskevan lainsäädännön mukaisesti velvollisia osallistumaan pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun (VN asetus pelastustoimesta 407/2011).

Sosiaali- ja terveysviranomaiset ja hallinnonalan laitokset (Keski-Uudenmaan hyvinvointialue) vastaavat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä psykososiaalisen tuen palveluista ja onnettomuuden johdosta hätään joutuneiden huollosta ja majoituksesta (Pelastuslaki 379/2011, 46 §, kohta 5).

Valmiussuunnittelu perustuu kuntalakiin sekä kuntien erityislainsäädännön vastuisiin (kansanterveyslaki jne.), pelastuslaki, valmiuslaki, puolustustilalaki, VN:n periaatepäätös (YETT = Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen), aluehallintoviraston ohjaukseen ja Keski-Uudenmaan pelastustoimen varautumisjärjestelmään sekä palvelutasosuunnitelmaan.

Yleinen varautumisvelvoite on säädetty valmiuslain 12 §:ssä. Lisäksi valmiussuunnittelua ja siihen liittyviä muita suunnitelmia, sekä niiden yksityiskohtia ohjaava eri hallinnonalojen erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston tai kunkin vastuuministeriön antamat asetukset, päätökset ja ohjeet. Kukin toimiala vastaa siitä, että toimialan valmiussuunnitelma on laadittu ottaen huomioon kyseessä olevan toimialan erityislainsäädäntö ja valtionhallinnon ohjeet.

1.3 Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaiset uhkamallit

Valtioneuvoston vahvistamassa (2017, seuraava päivitys 2024) yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa on määritelty seuraavat uhkamallit:

- Voimahuollon vakavat häiriöt
- Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt
- Kuljetuslogistiikan vakavat häiriöt
- Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt
- Elintarvikehuollon vakavat häiriöt
- Rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt
- Julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintyminen
- Väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt
- Suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat
- Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus
- Rajaturvallisuuden vakavat häiriöt
- Poliittinen taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- Sotilaallisen voiman käyttö

Valmiussuunnittelun rajausta: Kunnan valmiussuunnittelulla vastataan ensisijaisesti edellä mainituista uhkamalleista kymmeneen ensimmäiseen uhkamalliin.

Valmiuslain 3 §:ssä on määritelty poikkeusolot. Kolmen viimeisen uhkamallin osalta on kyse valmiuslain ja puolustustilalain tarkoittamista poikkeusoloista, joihin varaudutaan tästä valmiussuunnitelmasta erillisellä poikkeusolojen suunnitelmalla.

Valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käyttöönotosta päättää valtioneuvosto ja eduskunta.

UHKAT	VALMIUS TURVALLISUUSTILANTEET: normaaliolot – häiriötilanteet - poikkeusolot
UHKAMALLIT: 1) Sähköisen infrastruktuurin häiriintyminen 2) Väestön terveyden ja toimeentuloturvan vakava häiriintyminen 3) Taloudellisen toimintakyvyn vakava häiriintyminen 4) Suuronnettomuudet ja luonnon aiheuttamat onnettomuudet 5) Ympäristöuhkat 6) Terrorismi sekä järjestäytynyt ja muu vakava rikollisuus 7) Väestöliikkeisiin liittyvät uhat 8) Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus 9) Sotilaallisen voiman käyttö Uhkamallit ovat pohjana kokonaisuunpuolustukselle	ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT: 1) Valtion johtaminen 2) Kansainvälinen ja EU-toiminta 3) Puolustuskyky 4) Sisäinen turvallisuus 5) Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus 6) Väestön toimintakyky ja palvelut 7) Henkinen kriisinkestävyys VALMIUSLAIN POIKKEUSOLOJAT: 1) Aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen rinnastettavan hyökkäyksen uhka 3) Väestön toimeentulon tai talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava uhka 4) Erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila 5) Vaikutuksiltaan vastaava, laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti 6) sellainen a) julkisen vallan päätöksentekokykyyn; b) rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen; c) välttämättömien sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelujen saatavuuteen; d) energian, veden, elintarvikkeiden, lääkkeiden tai muiden välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen; e) välttämättömien maksu- ja arvopaperipalvelujen saatavuuteen; f) yhteiskunnallisesti kriittisten liikennejärjestelmien toimivuuteen; tai g) edellä a–f alakohdassa lueteltuja toimintoja ylläpitävien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuuteen kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia. Valtioneuvosto (VN) saa perusteet valmiuslain-säädännön soveltamiseen Valmiuslain tarkoitus 1§ Suojata väestöä, turvata toimentulo ja talouselämä sekä valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys <u>Puolustustilalaki = lisää toimivaltuuksia sotilaille</u>

Valmiussuunnittelulla varaudutaan erilaisiin turvallisuustilanteisiin. Kunnan osalta tällaisia ovat normaaliolot ja häiriötilanteet.

Normaalioloissa varautumisen tavoitteena on ehkäistä erilaisia uhkia ennalta. Tätä varten rakennettavat järjestelmät ja muut toimenpiteet luovat perustantoiminnalle häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Erityisesti johtamiseen ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ohjaamiseen tarvittavat sähköisen viestinnän ja tietoliikenteen järjestelmät on suojattava ja varmennettava kestämään erilaisissa häiriötilanteissa.

Häiriötilanteet voivat liittyä esimerkiksi voimahuoltoon, tietoliikenteeseen, kuljetuslogistiikkaan, yhdyskuntatekniikkaan, elintarvikehuoltoon, talouselämään, väestön terveyteen ja hyvinvointiin (pandemiat ym.), suuronnettomuuksiin, rikollisuuteen ja terrorismiin.

Häiriötilanteessa kunnan ja viranomaisten pitää ryhtyä erityisiin toimiin uhkan torjumiseksi ja siitä selviämiseksi. Häiriötilanne voi vaatia tehostamaan viranomaisten yhteistoimintaa ja johtamista. Tämä kohdistuu esimerkiksi tilannekuvan muodostamiseen ja ylläpitoon sekä siitä tiedottamiseen.

Pornaisten kunnan osalta on tehty alueellinen uhka-analyysi (taulukko alla).

Uhka-analyysi on laadittu kunnan johtoryhmässä. Yhteinen uhka-analyysi on pohjana tehtäväkohtaisille valmiussuunnitelmille sekä niiden yhteensovittamiselle. Yhteistä uhka-analyysiä täydentävät eri tehtäväalueiden uhka-analyysit sekä mahdolliset toimintokohtaiset tarkemmat riski- ja haavoittuvuusanalyysit.

Uhka-analyysi tarkistetaan ja päivitetään valtuustokausittain. Siihen tehtävät muutokset ja tarkistukset on otettava huomioon tehtäväkohtaisissa valmiussuunnitelmissa.

UHKA	VASTE
Sähköisen infrastruktuurin häiriintyminen - tietojärjestelmät eivät toimi	Toiminta manuaalisesti - Varmuuskopiot / Tietoturvallisuusohjeistus
Useita päiviä kestävä ongelma sähkönjakelussa (esim. myrskyn seurauksena) talouksien toimintakyky? (vrt. maatalous)	Sähkön tuottaminen varavoimakoneella - tukeminen (taloudellinen virka-apu) - omien elintärkeiden toimintojen turvaaminen (Kunnan johtokeskus, Terveyskeskus)
Metsäpalo (t)	Sopimuspalokunnat ja Pelastuslaitos johtavat sammutus- ja pelastustöitä (mahdollinen virka-apu puolustusvoimilta)
Talousveden saastuminen Vakavien tartuntatautien leviäminen	Veden kuljetus tankkiautoilla, kotitalouksien omat kaivot, yhteistoiminta Nivos Vesi ja Lämpö Oy ja vesiosuuskunnat
Onnettomuus Porvoon öljynjalostamolla (välimatkaa vain noin 25 km) • tuulen mukana tuleva myrkkypilvi	Pelastusviranomainen johtaa Sisälle suojautuminen tai evakuointi
Onnettomuus Loviisan ydinvoimalassa (välimatkaa noin 60 km) Onnettomuus Sosnovyi Borin ydinvoimalassa (välimatka n. 200 km)	Pelastusviranomainen johtaa Sulkeutuminen sisätiloihin - toimenpiteet ydinonnettomuuden sattuessa
Suuronnettomuus oikoradalla tai E 4:lla (välimatkaa noin 10 km) -onnettomuudessa kemikaalien kuljetusvaunu	Pelastusviranomainen johtaa Sulkeutuminen sisätiloihin tai evakuointi
Laiton maahantulo tai sodan aiheuttama pakolaisaalto, jonka seurauksena kunta voi joutua ottamaan osan maahan tulijoista (Helsinkiin matkaa noin 50 km)	Majoittaminen leirikeskukseen, koulujen voimistelusaleihin ja/tai seurakuntakeskukseen (kunta ja seurakunta tukee). Hyvinvointialueen käytössä olevat tilat – sovittava.
Laajamittainen talouskriisi - elintarvikkeiden saannin vaikeutuminen - väestön toimeentulon vaarantuminen - polttoaineen saanti vaikeutuu	Valtioneuvosto johtaa Varmuusvarastot ja säännöstely (Huoltovarmuuskeskus ohjaa). Kunta osallistuu päivittäistavara-huoltoon säännöstelyvaiheessa.
Järjestäytyneen rikollisuuden voimakas kasvu / anarkia	Turvallisuussuunnitelma (yhteistyökumppanit, poliisi ja pelastuslaitos)

PORNAISTEN KUNTA

Valmiussuunnitelma

Palvelujen priorisointi kriisitilanteissa (I-taso eli perustarpeet ja johtamisen edellytykset tärkein), yksityiskohtaisemmin toimialojen valmiussuunnitelmissa:

I Taso

Terveys (HT-alueen kanssa)
Ruoka
Lämpö ja vesi
Jätehuolto (Uudenmaan
jätelautakunta)
Kulkuväylät/tiestö
Johtamisjärjestelyt
Tiedonkulku
Internet, sähköposti
Puhelinpalvelut
Majoittaminen
Ympäristöterveydenhuolto (Porvoo)

II Taso

Opetus
Varhaiskasvatus/
Palkanlaskenta

Maksuliikenne
Muu atk

III Muut palvelut

Muut palvelut

1.4 Valmiussuunnittelun vastuut ja koordinointi Pornaisten kunnassa

Kunnan valmiussuunnittelun vastuiden jakautuminen noudattaa kunnan normaaliolojen vastuiden jakautumista.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat kunnan riskienhallinnasta ja varautumisesta sekä niihin sisältyvästä valmiussuunnittelusta. Valtuuston vahvistaman hallintosäännön mukaan kunnanhallitus päättää kaikkien valmiussuunnitelmien hyväksymisestä.

Kunnanjohtaja vastaa siitä, että kunnan johtoryhmä viestii henkilöstölle valmiussuunnittelun merkityksestä ja että kaikki esimiehet tiedostavat asiaan liittyvät vastuunsa osana riskienhallinnan kokonaisuutta.

Kullakin lautakunnalla ja jaostolla on velvollisuus valvoa alaisensa toimialan tai osaston valmiussuunnittelun toteutumista. Toimialajohtajat ovat vastuussa valmiussuunnittelun järjestämisestä ja ylläpitämisestä johtamallaan toimialoilla. He vastaavat siitä, että toimialoilla on toimiva ja tehtäväalueensa kattava valmiussuunnitelma ja että henkilöstö on siitä tietoinen ja tehtäviinsä koulutettu.

Pornaisten kunnan valmiussuunnittelua johtaa, yhteensovittaa ja valvoo johtoryhmä. Häiriötilanteissa toimii laajennettu johtoryhmä eli niin kutsuttu johtokeskuksen johtoryhmä, jonka tehtävänjako on seuraava:

Tehtävä normaalioloissa

Vastuualue johtokeskuk- sen johtoryhmässä

Kunnanjohtaja

Johtokeskuksen johtaminen

Hallinto- ja talousjohtaja

Tukipalvelut ja viestitoiminta
Talous

Kuntakehitysjohtaja

Tiedotus, tilannekuva, tieto-
hallinto

Viestintä- ja markkinointisuunnittelija

Viestintä (kokonaisuus)

Tekninen johtaja

Yhdyskuntatekniikka ja rai-
vaus, ruokahuolto, majoitus

Tekninen isännöitsijä

Kunnan kiinteistöt, yleiset
alueet ja kadut

Sivistysjohtaja
Yhtenäiskoulun rehtori

Sivistyksen toimiala

Ruoka- ja puhdistuspalvelupäällikkö

Kunnan kiinteistöjen puhtaa-
napito sekä koulujen ja päi-
väkotien ruokahuolto

2

KUNNAN VALMIUSSUUNNITELMIEN RAKENNE

Yleinen osa

Yleisessä osassa kuvataan häiriötilanteiden vaikutukset kunnan toimintaan ja kuntalaisten elämään. Tässä osassa selvitetään, miten hallinto ja johtaminen järjestetään häiriötilanteissa. Yleinen osa laaditaan kunnanjohtajan johdolla ja toimialajohtajat osallistuvat sen laatimiseen.

Toimialojen suunnitelmat

Toimialojen suunnitelmissa kuvataan, miten toiminta organisoidaan ja sen jatkuva turvataan häiriötilanteissa. Vastuuhenkilöiden (alla) tehtävänä on johtaa ja organisoida toimialojen varautumista.

Toimialojen suunnitelmissa kuvataan yksityiskohtaisesti tärkeimpien häiriötilanteiden vaikutukset sekä toimialan varsinaisiin tehtäviin että lisätehtäviin normaaliolojen häiriötilanteissa (mm. pelastustoiminnan tukeminen). Suunnitelma laaditaan toimialajohtajan johdolla toimialan keskeisten henkilöiden osallistuessa sen laatimiseen. Suunnitelma käsitellään ao. lautakunnassa (jaostossa) ja sen hyväksyy kunnanhallitus.

PORNAISTEN KUNTA Valmiussuunnitelma

- valmiussuunnittelun johto	kunnanjohtaja
- hallinnon valmiussuunnittelu	hallinto- ja talousjohtaja
- talouden valmiussuunnittelu	hallinto- ja talousjohtaja
- tiedottaminen	kuntakehitysjohtaja
- johtokeskuksen valmiussuunnitelma	hallinto- ja talousjohtaja
- päivittäistavarahuolto ja majoitussuunnitelma	tekninen isännöitsijä, ruoka- ja puhdistus- palvelupäällikkö
- sivistystoimen valmiussuunnittelun johto	sivistysjohtaja
- lääkintä ja sosiaalihuolto	KU-hyvinvointialue
- yhdyskuntatekniikka	
*valmiussuunnittelun johto	tekninen johtaja
*tiet ja yleiset alueet	tekninen isännöitsijä
*rakennukset sekä niihin liittyvät LVIS-järjestelmät	tekninen isännöitsijä
*jätehuolto	tekninen isännöitsijä
*vesi- ja viemäriverkosto	Nivos Vesi ja Lämpö Oy
- rahoitus	hallinto- ja talousjohtaja

Keskushallinnon valmiussuunnitelma (LIITE 1)

Kunnan johdon on huolehdittava kunnan asukkaiden sekä kuntaan mahdollisesti siirrettävän väestön elinmahdollisuuksista ja toimeentulosta myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kunnan johdon on ohjattava ja jaettava käytössä olevia voimavaroja vallitsevan tilanteen ja tarpeiden mukaisesti. Tiivis yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.

Keskushallinnon valmiussuunnitelmaan kuuluu kunnan johdon lisäksi kunnan yleishallinto, taloushallinto ja henkilöstöhallinto.

Kuntakehitystoimialan valmiussuunnitelma (LIITE 2)

Kuntakehitystoimialan valmiussuunnitelma sisältää it-palvelut sekä kunnan tiedotus- ja viestintätoiminnan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnitelma (LIITE 3)

Tämän osion laatii Keski-Uudenmaan hyvinvointialue. Monet erityistilanteet vaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan. Yhteistyö ja suunnitelmien yhteensovittaminen hyvinvointialueen kanssa. Pelastustoimen valmiussuunnitelma sisältyy hyvinvointialueen kokonaisuuteen.1

Ympäristöterveydenhuolto

Porvoon kaupunki vastaa ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnittelusta. Yhteistyö ja yhteensovittaminen.

Ympäristöterveydenhuolto palvelee Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Pornaisten, Porvoon ja Sipoon asukkaita. Porvoon kaupungin terveyslautakunnan alainen ympäristöterveydensuojelijaosto toimii edellä mainittujen kuntien yhteisenä ympäristöterveydensuojeluviranomaisena.

Teknisen toimialan valmiussuunnitelma (LIITE 4)

Teknisen toimialan valmiussuunnitelma sisältää seuraavat toiminta-alueet: vesihuolto, kunnallistekniikka, kiinteistöt, energiahuolto ja jätehuolto.

- Kunnallistekniikka

- teiden ja katujen kunnossapidon tarve ja tason laskemismahdollisuudet
- kunnan kunnossapidettävät pääväylät
- liikenneyhteyksien varmentaminen vauriotapauksissa ja vaurioiden korjaaminen
- polttoaineen saannin turvaaminen (kunnan omat ajoneuvot)
- koneiden ja kuljetusvälineiden huollon ja korjaustoiminnan järjestäminen
- kunnan toiminnan kannalta tärkeät palveluja toimittavat yhtiöt ja yhteisöt (SOPIVA-lausekkeet sopimuksissa).

- Kiinteistöt

- rakennusten huolto- ja korjaustoiminta vauriotapauksissa
- poikkeusoloissa käytössä olevien toimitilojen toimivuuden varmistaminen
- varavoimakoneen kytkemisen mahdollistaminen tärkeimpiin rakennuksiin

- Energiahuolto

- siirrettävän varavoimakoneen tai -koneiden hankinta

Energiahuollosta ja energiahuollon valmiussuunnittelusta vastaa Porvoon Energia/Porvoon Sähköverkko ja Nivos Verkot Oy kunnan pohjoisten alueiden osalta.

- Jätehuolto

- Rosk'n Roll

- Vesi- ja viemärilaitos

Nivos Vesi ja Lämpö Oy:n varautumissuunnitelma. Erityistilanteiden vaikutukset kunnan veden tarpeeseen ja jätevesihuoltoon

- vesilähteiden saastumisen ehkäisy
- veden saannin turvaaminen (pintavesi, pohjavesi, naapurikuntien jakeluverkot)

- sammutusveden saanti
- jakelujärjestelmän turvaaminen (veden säännöstely, verkoston osien sulke-
mista ja eristämismahdollisuudet, veden kuljetuksen järjestäminen)
- varavoiman tarve ja sen saannin turvaaminen
- puhdistamojen toiminnan varmentaminen (Keski-Uudenmaan
Vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä KUVES)
- kemikaalien varastointi, saannin turvaaminen tai niiden korvaaminen
- varautuminen viemäriverkoston vaurioihin ja viemäritulvien torjuntaan sekä
tilapäispumppaamojen tarve
- Yhteistyö Keski-Uudenmaan Veden ja Nivos Oy:n kanssa.

Sivistystoimen valmiussuunnitelma (LIITE 5)

Sivistystoimen valmiussuunnitelmassa selvitetään

- opetustoiminnan jatkuvuuden turvaaminen
- koulutilojen, kaluston, opettajien ja muun henkilökunnan käyttö sekä varauk-
set
- vaihtoehtoisten opetustilojen ja tilapäisten opettajien käyttömahdollisuudet
- oppilaskuljetusten järjestelyt
- väestönsiirtojen vaikutukset toimialan järjestelyihin
- päivähoidon jatkuvuus poikkeusoloissa
- kulttuuri- nuoriso- ja liikuntapalveluiden jatkuvuus poikkeusoloissa

Kriisiviestintäohjeet (LIITE 6)

3 TOIMINTA ERI TURVALLISUUSTILANTEISSA

3.1 Normaalioloissa varaudutaan

Valmiussuunnittelukulttuurissa kokonaisturvallisuuden normaaliolojen uhkat pyritään ehkäisemään ennalta ja varaudutaan niiden torjumiseen elintärkeiden toimintojen uhkamalleissa.

Normaalioloissa suoritettaviin väestönsuojeluvalmisteluihin kuuluu poikkeus-
oloja koskeva suunnittelu ja etukäteisvalmistelut, sekä henkilöstön perehdytys
ja koulutus, joilla saavutetaan uhkaan vaste ja toimintavalmius.

Varautuminen palvelee ennaltaehkäisyä ja se kuuluu toimialan vastuulle ja
henkilöstön palvelusuhteen tehtäviin.

Kunnan johtoryhmä johtaa toimintaa valmiussuunnittelun johtoryhmänä (Vs-
jory).

3.2 Häiriötilanteissa toimitaan ja valmiutta kohotetaan

Häiriötilanteissa sattuu tavanomaisesta poikkeavia tapahtumia, jotka toteutu-
essaan saattavat saada aikaan laajoja toimintahäiriöitä (pitkäaikainen sähkö-

katkos, tulva tms.). Kunnassa pitää olla välitön johtamisvalmius elintärkeitä palveluja tai toimintoja uhkaavissa tilanteissa. On ryhdyttävä erityisiin toimiin uhkan torjumiseksi ja siitä selviämiseksi. Kunnalla on vastuunsa pelastustoimen tukemisesta ja väestönsuojelusta.

Äkillisten erityistilanteiden vaatimista toimivaltuuksista ja resurssien kohdentamisesta päättää kunnanjohtaja johtoryhmässään. Häiriötilanteissa kunnan VSjory on toiminnassa.

3.3 Poikkeusoloissa valmiutta ylläpidetään ja torjutaan uhkat

Poikkeusoloiksi määritellään esim. erityisen vakava suuronnettomuus tai vakava taloudellinen uhka. Poikkeusolojen yleisenä edellytyksenä on, että viranomaiset tarvitsevat lisävaltuuksia tilanteiden hallitsemiseksi. Valmiuslainsäädännön käyttöönotolla turvataan poikkeusolojen tilanteissa tarvittavat toimivaltuudet ja resurssit. Valmiussuunnitelman joustavalla toimeenpanolla turvataan elintärkeät toiminnot ja väestönsuojelu osana kokonaismaanpuolustusta. Kunnan johtokeskuksen johtoryhmä johtaa kunnan toimintaa.

4 TOIMIALOJEN VARAUTUMINEN

Koska valmiussuunnittelu on osa kunnan riskienhallintaa ja normaaliolojen tehtäviä, valmiussuunnittelun tarpeisiin vastataan lähtökohtaisesti kunnan tavanomaisilla henkilöstöresursseilla. Valmiussuunnitteluun liittyvät investointitarpeet ja käyttötalouden määrärahatarpeet puolestaan ratkaistaan tavanomaisen taloussuunnitteluun ja talousarvioon liittyvän päätöksenteon yhteydessä.

Kukin toimiala vastaa siten siitä, että se ottaa talousarviossaan huomioon valmiussuunnittelun yhteydessä esille nousseet resurssitarpeet.

4.1. Henkilöstösijoitukset ja varaukset

Hallinto- ja talousjohtaja vastaa kunnan henkilöstön varaamisesta Puolustusvoimilta. Pelastuslaitos huolehtii oman henkilöstönsä varauksista. Pelastuslaitoksen varautumistoimisto opastaa tarvittaessa, miten asiassa kannattaa toimia.

4.2. Materiaalihankinnat

Kukin toimialajohtaja esittää lisämateriaalihankinnat, jotka budjetoidaan keskitetysti teknisen toimialan talousarvioon. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos antaa kunnalle tarvittaessa asiantuntija-apua hankintoihin.

4.3. Valmiussuunnitelmat ja valmistelut

Kukin toimiala laatii ja hyväksyttää omat valmiussuunnitelmansa lautakunnassa/jaostossa, jonka jälkeen se menee kunnanhallituksen hyväksyttäväksi. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos tukee asiantuntemuksellaan kuntaa ja sen eri toimialojen valmiussuunnittelua. Kukin toimiala vastaa toimialansa muodostelmien koulutuksesta.

4.4. **Omatoiminen varautuminen ja omatoiminen väestönsuojelu**

Kunnan ja pelastusviranomaisten lisäksi pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun ovat velvollisia osallistumaan yritykset, laitokset ja taloyhtiöt, joissa on vähintään 5 asuinhuoneistoa. Niiden tulee laatia omatoimisesta varautumisesta pelastussuunnitelma, jossa selvitetään kohteen vaaratilanteet ja niiden vaikutukset sekä toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi. Pelastussuunnitelma sisältää poistumis- ja suojautumissuunnitelmat sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt. Siihen on myös nimetty turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja suunnitelma kouluttamisesta. Pelastussuunnitelma sisältää myös muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttämisen. Pelastussuunnitelmaan on merkitty alkusammutus-, pelastus- ja raivauskalusto, henkilöstösuojaimien ja ensiaputarvikkeiden sijainti. Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

Pelastuslaki: 15 § Pelastussuunnitelma

Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa. Rakennuksen haltijan tulee laatia rakennuksen pelastussuunnitelma kuitenkin aina yhteistyössä 18 §:ssä tarkoitetun hoitolaitoksen ja palvelu- ja tukiasumisen toiminnanharjoittajan kanssa.

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus:

- 1) vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä;
- 2) rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä;
- 3) asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi;
- 4) mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kohteista, joihin on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Kodeissa pitäisi olla valmius pärjätä ilman sähköä kolme vuorokautta eli 72 tuntia. Sitä varten kotona on hyvä olla perustarvikkeita kuten kynttilöitä ja taskulamppuja sekä niin sanottua kotivaraa.

4.5. Väestönsuojelumateriaali

Väestönsuojelun erityismateriaalin hankinnat suorittaa Pornaisten hallinto- ja taloustoimiala ja varaa talousarvioon siihen tarvittavat määrärahat. Materiaali varataan koko organisaation käyttöön. Johtokeskuksen materiaalit tarpeet käydään läpi yhdessä pelastuslaitoksen kanssa.

Hankinnat, huolto ja vastuu

- Suojelumateriaali on varastoitu kunnan johtokeskukseen.
- Muun (normaaliajan käytössä olevan) materiaalin käyttäjä vastaa sen varastoinnista ja huollosta.
- Materiaalista on luettelo nimikkeineen ja määrineen
- Väestönsuojelumateriaali tarkistetaan vuosittain

5 VIESTINTÄ JA JOHTAMINEN

Viestintä

Kansalaisten tiedonhalu ja -tarve kasvavat häiriötilanteissa. Heillä on myös oikeus saada tietoa. Viranomaisten velvollisuutena on jakaa tietoa. Tiedottamisen tulee olla avointa, nopeaa, tehokasta ja luotettavaa ja helposti ymmärrettävää. Tiedottamisen painopiste siirtyy pian uutisoivasta tiedottamisesta toimintoja ohjaavaan ja pelastavaan tiedottamiseen.

Tiedottamisen onnistuminen edellyttää suunnitelmallisuutta ja selkeää vastuunjakoa. Tilannetta johtava viranomainen (pelastuslaitos, poliisi) vastaa toiminnan tiedottamisesta ja viime kädessä myös kriisiviestinnän koordinaatiosta – kunta tukee tätä viestintä. Kriisiviestintäsuunnitelmassa otetaan huomioon valtakunnallinen ja alueellinen tiedottaminen ja yhteistoiminta paikallisten tiedottajien välillä. Suunnitelmassa kuvataan erilaiset viestinnän toteutustavat ja -keinot ja vastuutahot.

Kriisiviestintäohjeet löytyvät liitteestä 6.

Tietohallinto ja tietojärjestelmät

Häiriötilanteissa varmistetaan ensisijaisesti viestintäyhteyksien toimivuus, johtokeskuksen tarvitsemien tietovarastojen, kuten paikkatiedon käyttö. Hallinnon osalta ensisijaisia ovat maksuliikenteestä ja palkanmaksusta suoriutuminen. Ti-

lanteen vaikeutuessa järjestelmiä suljetaan asteittain ja resurssit keskitetään ensisijaisten järjestelmien ylläpitoon.

Nicemedia Oy vastaa tietohallinnon ja tietojärjestelmien elintärkeiden toimintojen ylläpidon suunnittelusta.

Varautumiskoulutus ja harjoitukset

Keskeinen osa varautumista, valmiussuunnittelua ja valmiuden ylläpitoa ovat henkilöstön koulutus ja harjoitukset. Harjoituksia järjestetään säännöllisesti joko omatoimisesti, yhteistoimintatahojen kanssa sekä osallistumalla aluehallintoviraston ja Pelastusopiston järjestämiin laajempiin valmiusharjoituksiin sekä tarjomiin varautumiskoulutuksiin.

Häiriötilanteen hallinnan tavoitteet ja keskeiset tehtävät

Häiriötilanteen hallinnan keskeiset tavoitteet ja tehtävät ovat seuraavat:

- kunnan asukkaiden ja siellä oleskelevien turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen.
- häiriötilanteen seurausten minimointi.
- kunnan johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen
- kunnan toimintojen ja yhteistyötahojen toiminnan yhteensovittaminen
- kunnan tuottamien elintärkeiden toimintojen ja palvelujen tuottamisen edellytysten varmistaminen ja siihen liittyvä päätöksenteko.
- pelastustoimen ja muiden viranomaisten tukeminen
- tilannekuvan muodostaminen
- yhteydenpito ja tiedonvälittäminen muille viranomaisille ja yhteistyötahoille
- tilanteen edellyttämän viestinnän organisoiminen henkilöstölle, kuntalaisille ja muille osallisille
- ohjeiden antaminen väestölle

Kunnan johdon ja avainhenkilöstön hälyttämis- ja informointijärjestelyt sekä tilanteenjohtamisen käynnistäminen

Valmiussuunnittelun ja poikkeusolojen johtoryhmä saa viranomaishälytyksen pelastusviranomaisten tekstiviestihälytysjärjestelmän kautta tai muulla tavoin joltain toiselta viranomaiselta erityisesti silloin, kun on kyse häiriötilanteesta/onnettomuudesta. Kunnanjohtaja lähettää koko johtoryhmälle toimintaohjeet ensisijaisesti WhatsApp-viestillä ja johtoryhmän jäsenet kuittaavat viestin vastaanotetuksi. Mikäli verkko ei toimi, toimintaohjeet lähetetään ryhmätekstiviestinä.

Niiden tilanteiden osalta, joissa tieto tulee muualta, ensimmäisenä tiedon saanut henkilö antaa tilanneilmoituksen välittömästi puhelimitse kunnanjohtajalle. Mikäli kunnanjohtajaa ei tavoiteta, hänen sijaisenaan toimii hallinto- ja talousjohtaja. Kunnanjohtaja päättää, kutsutaanko koko johtoryhmä koolle vai hoideaanko asiaa pienemmässä ryhmässä. Toimintaohjeet eri toimijoille lähetetään kriisiviestintäsuunnitelman hälytyskaavion mukaisesti.

Sisäinen viestintä hoidetaan ensin. Toimialajohtajat vastaavat oman henkilöstönsä sisäisestä tiedottamisesta toimialan suunnitelman mukaisesti. Luottamushenkilöille annetaan tilannekatsaus kerran vuorokaudessa.

Välineet

WhatsApp
Tekstiviestiryhmä
Puhelin

Mikäli yllä mainitut eivät toimi:

VIRVE (kunnanjohtaja, tekninen johtaja, sivistysjohtaja)
Lähettyryhmä (muodostetaan osana valmiussuunnittelua)
Henkilökohtainen käynti

Toimitilat

Johtoryhmä kokoontuu Teamsin välityksellä tai kunnanhallituksen huoneessa. Kunnalla on käytössä myös johtokeskus, johon siirtymisestä ratkaisun tekee kunnanjohtaja.

Yhteystietojen ajantasaisuus ja päivitys

Poikkeusolojen johtoryhmän jäsenet luovat omaan matkapuhelimeensa oman vastuualueensa yhteystietoryhmän ja huolehtivat tietojen päivittämisestä itse.

Sijaisuudet

Kaikille avainhenkilöille on määrätty sijaiset.

Luottamushenkilöelinten informointi

Luottamushenkilöelinten edustajien, esimerkiksi kunnanvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajistoa informoidaan häiriötilanteesta. Joissakin tilanteissa häiriötilanteen hallinta saattaa edellyttää suuriakin taloudellisia resursseja, joista keskeisten luottamushenkilöiden on syytä tietää jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Kunnanjohtaja informoi puheenjohtajia. Hallinto- ja talousjohtaja vastaa informoinnista muille luottamushenkilöille.

Johtaminen ja tilannetietoisuus

Tilannekuvan muodostamisella tarkoitetaan toimintaa, jossa muodostetaan kokonaiskuvaa nopeasti muuttuvasta ympäristöstä esim. onnettomuus- tai muissa häiriötilanteissa. Tilannekuvan kokoamisella luodaan edellytyksiä päätöksenteolle ja johtamiselle.

Tilannekuvaa välitetään tehtäväalueelta toiselle ja muille viranomaisille.

Tilannekuva muodostetaan seuraavassa prosessissa:

- tiedon kerääminen
- informaation kokoaminen
- informaation analysointi

- informaation oikea-aikainen ja tehokas jakaminen.
- Tilannekuvan muodostamisessa keskeiset tekijät ja kysymykset:
- mitä on tapahtunut
 - ketkä ovat aktiivisia toimijoita tilanteessa
 - mistä häiriötilanne johtuu
 - mitkä ovat tilanteen vaikutukset yhteisölle yleisesti
 - mitkä ovat häiriötilanteen vaikutukset omalle toiminnalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
 - tilanteen kehittymisen vaihtoehdot
 - mitä toimenpiteitä tilanteen hallitsemiseksi on perusteltua toteuttaa
 - mitä muut toimijat tekevät
 - ovat omat resurssit riittävät
 - mitä muita resursseja on käytettävissä ja miten niitä saadaan käyttöön
 - resurssien jakaminen ja priorisointi
 - keneltä tarvitsemme tietoa
 - ketkä tarvitsevat tietoa meiltä.

Tilannekuvan muodostamisessa on erotettava

- tilannekuvan omalle organisaatiolle
- muille organisaatioille välitettävä tilannekuva

Kriisiviestintä

Kriisiviestinnän periaatteet ja viestinnän käytännön toteutus on kuvattu kriisiviestintäohjeessa (LIITE 6).

6 YHTEISTOIMINTAVIRANOMAISET JA -TAHOT

Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat:

- yksityisen sektorin ulkoistettujen palvelujen tuottajat
- julkisen sektorin yhteistyökumppaneita ovat:
 - KU-hyvinvointialue, pelastuslaitos, poliisi, seurakunta, naapurikunnat
- kolmannen sektorin kansalaisjärjestöt
 - VPK:t, SPR, Martat

7 KRIISIBUDJETTI

Normaaliolojen erityistilanteiden aiheuttamat ylityökustannukset rahoitetaan toimialojen määrärahoista. Pitkäaikaisessa häiriötilanteessa tehdään käyttösuunnitelman muutosesitykset ja lisämäärärahaesitykset kunnanvaltuustolle.

8 SUUNNITELMAN KEHITTÄMINEN JA YLLÄPITO, KOULUTUS

8.1. Valmiussuunnitelmien säilyttäminen ja käytettävyys

Valmiussuunnitelman yleinen osa on nähtävillä kunnan nettisivuilla kohdassa Ohjeet/Kriisit ja valmiussuunnitelma. Valmiussuunnitelman paperiversio on saatavissa kunnanvirastolta. Toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat säilytetään ja pidetään sähköisessä muodossa rajoitetusti (ei-julkisia). Lisäksi paperiversiot kaikista ajantasaisista valmiussuunnitelmista säilytetään kunnan arkistossa sekä toimialajohtajien ja muiden keskeisten henkilöiden hallussa.

8.2. Päivitys ja tarkistaminen

Kunnanvaltuusto hyväksyy kunnan valmiussuunnitelman rungon. Suunnitelman tarkistus tapahtuu valtuustokausittain.

Tilanteen mukaiset päivitykset tehdään kunnan valmiussuunnittelun johtoryhmässä.

8.3. Koulutus

Uudenmaan pelastusliitto UPL on keskeinen kouluttaja näissä asioissa alueellamme. Samoin Pelastusopisto.

LIITTEET Toimialojen valmiussuunnitelmat (Ei julkisia)

Liite 1 Keskushallinnon valmiussuunnitelma:

- virkamies-, luottamusmiesorganisaatio
- viestintä ja kriisiviestintä
- päivittäistavarahuolto
- johtokeskus (perustamissuunnitelma ja toiminta)
- viestisuunnitelma
- hälytysjärjestelmä (avainhenkilöstön hälyttäminen ja väestön hälyttäminen)

Liite 2 Kuntakehitystoimialan valmiussuunnitelma

- it-palvelut
- tiedotus- ja viestintätoiminta

Liite 3 Sosiaali- ja terveystoimen valmiussuunnitelma/ KU-hyvinvointialue:

- sosiaalitoimi
- terveystoimi
- pelastustoimi

Liite 4 Teknisen toimen valmiussuunnitelma:

- tekninen toimi (sisältäen kiinteistöjen pelastussuunnitelmat)
- vesi- ja viemärilaitos
- energiahuolto
- ympäristöpalvelut

PORNAISTEN KUNTA
Valmiussuunnitelma

Liite 5 Sivistystoimen valmiussuunnitelma:

- koulutoimi, vapaa-aika ja nuorisopalvelut, kirjasto
- koulujen pelastussuunnitelmat

Liite 6 Kriisiviestintäohje

JAKELU

Valmiussuunnittelun johtoryhmän jäsenet
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos